

de magie van 35 mm maakt van film een beleving

Bij Chassé Cinema krijgen film-liefhebbers een unieke kans om klassiekers te ervaren zoals de filmmaker voor ogen had. In zaal 3 staat namelijk een van de weinige nog werkende 35 mm projectoren van Nederland. Wat maakt een vertoning op dit formaat zo bijzonder? Onze programmeur Casper Houtman, filmverzamelaar Adriaan Bijl en filmkenner Tamino Parren vertellen er graag meer over.

Naast de nieuwste arthouse premières vertonen we bij Chassé Cinema ook filmclassics. Pareltjes uit de rijke filmgeschiedenis die het verdienen nog een keer op het grote scherm te komen. Regelmatig zijn dat films op 35 mm celluloid, oftewel analoog. Tot in 2008 de digitale projectie opkwam was dit de standaard voor de hele filmwereld. De films kwamen op meterslange rollen in stalen blikken, die alleen op speciale projectoren gedraaid kunnen worden. En die plekken zijn er steeds minder.

digitaal kan analoog niet evenaren

Volgens filmprogrammeur Casper Houtman draait het bij 35 mm allemaal om de beleving. "Klassiekers mogen zeker niet ontbreken in onze programmering. De bezoeker kan een goede film altijd waarderen, ook na dertig, veertig of vijftig jaar nog. Het is heel bijzonder dat wij op 35 mm kunnen draaien. Zodra de projector gaat draaien hoor je de vertrouwde kraakjes in het geluid. Het beeld heeft de kleur, korreligheid en oneffenheden die bij deze techniek horen. Maar juist in die imperfectie zit de beleving. 35 mm is een heel belangrijk medium om het artistieke vak over te brengen. De film wordt precies zo vertoond zoals oorspronkelijk bedoeld was."

filmkeuze verbindt heden met verleden

De keuze uit de wereld van filmklassiekers is enorm. Hoe bepaal je dan welke film vertoond wordt? "We blikken soms terug op het werk van een filmmaker of een bepaalde stroming. Vaak is er een actuele aanleiding om een film weer te laten zien. Laatst vertoonden we de originele *Flodder* uit 1986, omdat er een nieuwe tv-serie van is gemaakt en binnenkort ook een musical. Dan is dat voor die film een goed moment. Ook is er een link met educatie. Een groep studenten van de BUas behandelde de film *Tron*, dus die klassieker halen we dan terug op 35 mm. Een jubileum is ook altijd een goede aanleiding. Zo draaiden we *Pulp Fiction* en *Seven* omdat ze dertig jaar geleden uitkwamen."

zoektocht naar rechten

Een nieuwe film krijg je via een distributeur die hiervoor de rechten heeft. Maar hoe zit dat met 35 mm prints? Chassé Cinema werkt hiervoor veel samen met filmverzamelaar en expert Adriaan Bijl. Hij heeft een enorme collectie 35 mm prints. Wat hij zelf niet heeft probeert hij via via te vinden. "In de wereld van 35 mm werk je met mensen in een informeel circuit.

Als Chassé een film wil draaien gaat programmeur Casper eerst uitzoeken wie de rechten heeft. Dat is vaak best lastig te achterhalen. Soms is het de filmmaker of producent zelf, maar het kan ook een filmarchief of een erfgenaam van een maker zijn. Is de rechthebbende gevonden dan moet Casper een prijs afspreken. Met een beetje geluk krijgen we toestemming met een mooie prijs. Maar soms is het ook te duur of komt er een ijskoud 'nee'. Dan lukt het dus helaas niet."

Als alles rond is zorgt Adriaan dat de print bij Chassé komt. "Ik draai de film altijd zelf, want bij analoge projectie komt veel techniek en vaardigheid kijken. De filmoperator moet gespecialiseerd zijn in het draaien, opspelen en omspelen van de filmrollen. Een uniek stukje vakmanschap dat bij digitale projectie ontbreekt. Daar druk je bij wijze van spreken gewoon op een knop en klaar. Vaak is er voor of na de film ook een inleiding over de techniek en je mag ook altijd even in de projectiecabine komen kijken. Ik voeg ook commercials uit die tijd voorafgaand aan de film toe om helemaal terug in de tijd te gaan."

veranderende tijden door de ogen van film

Juist dat schetsen van een bepaald tijdsbeeld via film is volgens filmkenner Tamino Parren heel belangrijk. Hij programmeert samen met Casper Houtman de klassiekers en verzorgt ook vaak inleidingen en nagesprekken. "Elke film is een product van zijn tijd. Bepaalde uitspraken of gebeurtenissen zouden nu niet meer door de beugel kunnen. Maar het is belangrijk om dat wel te laten zien en in de juiste context te zetten. Netflix kiest er bijvoorbeeld voor om bepaalde vrouwonvriendelijke scènes uit *American Pie* te censureren. Daardoor verlies je wel het totaalbeeld van die film uit de jaren '90. Dat is jammer, want je kunt er ook van leren waarom bepaalde stereotypes nu niet meer acceptabel zijn.

Films laten zien hoe het tijdsbeeld verandert. Een film die vroeger als feministisch werd gezien, is dat met de ogen van nu helemaal niet. Of een film wordt jaren later heel anders ontvangen. *Showgirls* van Paul Verhoeven werd in 1995 totaal verguisd, maar nu volledig omarmd door de queer community. Deze film vertoonden we rond de premiere van *The Last Showgirl*, die voormalige 90's Baywatch babe Pamela Anderson lanceerde als een serieuze actrice. De tijden veranderen..."

inspiratie voor de nieuwe generatie

35 mm brengt nostalgische bezoekers even terug naar vroeger. Maar zijn klassiekers dan alleen interessant voor een oudere generatie? Niets is minder waar. Deze techniek laat ook jongeren kennismaken met vakmanschap en de rijke filmgeschiedenis. Casper Houtman: "Het leuke is dat er ook een nieuwe generatie operators opgeleid wordt. Bij elke 35 mm vertoning staan twee twintigers mee te kijken om zelf de skills over te nemen. Zo blijft de klassieke film en het ambacht van projecteren gelukkig behouden voor de toekomst."